

Nyomot hagytam...

Szalki Bernáth Attila

Nyomot hagytam...

(Személyes számvetés)

© Szalki Bernáth Attila
magánkiadása
(Minden jog fenntartva.)
2020

ISBN 978 – 615 – 81577 – 2 – 8 (pdf)

Szalki Bernáth Attila

Az olvasókhhoz...

Az emberek közül nem kevesen szeretnének valami maradandó nyomot hagyni maguk után. Erről Arthur Miller így írt: „És mindennél fontosabb talán a keserves vágyakozás képe, amely erősebb az éhségnél, a nemiségnél vagy a szomjúságnál, az a vágy, hogy legalább egy ujjlenyomat maradjon az ember után valahol a világon. A halhatatlanság vágya, és bár ez tudatos, azt is tudod, hogy a nyom csak addig marad meg, mintha egy forró júliusi napon belevésnéd neved kezdőbetűit egy tábla műjégbe.”

Karl H. W. Wackernagel (1806 – 1869)

Csak egy élet (Nur ein Leben – W. Wackernagel)

Csak egy élet

A)

Tengerbe csepp, ha hull,
Halk a csobbanás.
Helyén hullám kimúl,
Körről körre jár.

Tovább is így megy ez,
S elnyugszik a kör.
De honnan jött a csepp?
S hová süllyed ő?

Egy élet volt csak ez,
És egy elmúlás.
Ily csepp nyomot hagysz te
Is magad után.

Csak egy élet

B)

Ha tengerbe csepp hull,
Csak halkan csobban.
Helyén hullám kimúl,
S eltűnik nyomban.

S ez így folyik tovább,
A kör nyugszik, de
Honnan hullt csepp, s talány,
Hogy hová süllyed?

Egy élet volt csupán,
Mit halál arat,
S biz' tenmagad után
Is ily nyom marad.

Szalki Bernáth Attila fordításai

Jöttél, mentél
(Du kamst, Du gingst mit leiser Spur -
Ludwig Uhland 1787-1862)

Jöttél, mentél. Lábad kis nyomot túr
a Földön mulandó vendég.
Honnan? Hová? De azt tudd: Úr
kezeből a kezébe mégy.

Szalki Bernáth Attila fordítása

Mint az idézett német versekből látható ezek a költők valóságos nyomokról írtak, de ezek nyilván szóképek is. Képletesen szólva szoktunk beszélni az „asztalról” is, melyen nyomot hagy, ott van az oda letett valamilyen – szellemi térben vagy valóságosan is létező – teljesítmény.

A véletlenek sorozata kellett ahhoz, hogy a német költészetet s értékeit felfedezzem, majd ezt követően erőmhöz mérten fordításaimmal megpróbáljam közvetíteni. Először úgynevezett cédulánaptárból, később könyvtári és vásárolt könyvekből választottam ki magamnak a lefordítandó német versek szövegét, ma már az internetről töltöm le ezeket.

Versfordításaim 14 nyomtatott kötetemben, két internetes portálon és nem utolsósorban a Magyar Elektronikus Könyvtárban érhetők el, olvashatók. A következőkben szeretném Önök elé tárni azokat a „porszemeket”, amiket a mintegy hétszáz versfordításomból nem én helyeztem el kinyomtatott vagy on-line felületeken, és amelyekkel – nyilván nem örökéletű – nyomott hagytam magam után a világban.

*(A címlapon látható **FÖLDMŰVES** szobor – melynek felállítását jómagam kezdeményeztem, mellyel értékteremtő őseinknek állítottunk emléket, melynek oszlopán kőbe vésetten olvashatók a támogató intézmények és családok nevei – Dömsödön, a dabi templom melletti téren áll.)*

A halál és a lányka –
Hímessy Áron zeneszerző blogja
himessyaron.blogspot.com › 2014/01 › a-halal-es-lanyka
2014. január 9., csütörtök

A halál és a lányka

Kedves Olvasó...

... ahogy a címből is rájöhett, ma Franz Schubert-tel és az ő leghíresebb műveivel A halál és a lányka című dal és az azonos című vonósnégyesével fogok foglalkozni.

Franz Schubert tagadhatatlanul a romantikus dal legnagyobb mestere, de vitathatatlan érdemei vannak az instrumentális muzsika terén is.

A dal szövege **Matthias Claudius**, a két művel megegyező című, verse, melynek egy magyar fordítása a következő *(fordította: Szalki Bernáth Attila)*:

A halál és a lányka

A lányka:

Csak tűnj el! óh, csak tűnj el!

Csak menj el, bős halál!

Ifjú vagyok még, menj el,

Ne érh hozzám, ne bánts!

A halál:

A két kezed nyújtsd csak szép tünemény!

Nem bántlak, tarts te jó barátnak.

Ne félj! Hisz vad nem vagyok én,

Aludj el karjaimban lágyan!

Érdekes, hogy mind a versben, mind a dalban a lányka szövege és dallama a zaklatottabb, a zongoraszólam is erősen figurált, Schubert ebben a versszakban a zongora középső és magasabb regisztereit használja, a haláltól való félelme jelenik meg benne, mind a lírában, mind a zenében.

Ezzel szemben a halál versszaka mind zenében, mind lírában a nyugalmat, a békességet sugározza. A nyugalmat tovább fokozza, hogy a mű egészét végig kísérő moll akkordok itt a zongora mélyebb regisztereiben szólalnak meg. A vers, és ezzel együtt a dal, külön érdekessége, hogy egy szerelmi szál is beleérezhető. Vagyis az első versszakban a lányka elutasítja a közeledő férfit (a halált), még a második versszakban az elutasított férfi próbálja magához édesgetni a szeretett nőt. Ennek az értelmezésnek a külön érdekessége, hogy a férfi, mint a halál jelenik meg. Érdekes és elgondolkodtató kép ez...

A dal motívumai jelennek meg az azonos című vonósnégyes második tételében is, ebből is egyértelművé válik, hogy a vonósnégyes előtt 6 évvel keletkezett dal az alapja a vonósnégyes mondanivalójának. Ezzel a művel kapcsolatban a hangnemet szeretném, mint egy nagyon érdekes tényezőt, kiemelni. Ez a hangnem a d-moll, ami a komolyzenében igen gyakran a elmúlás hangulatának megteremtését szolgálja.

Szalki Bernáth Attila

ISTENKÍSÉRTŐ CSÚCSKÍSÉRLET

J. W. Goethe Wanderers Nachtlied (II.) című
versének lefordítására

A Nyugat 1920. február 1-jei számában közölte Kosztolányi Dezső Tanulmány egy versről, azaz Goethe Wanderers Nachtlied (II.) című költeményéről szóló írását. „A fordítást mindig kísérlnek tekintem, a szép felé való küzdelmes törekvésnek, amely inkább a költőnek válik hasznára, mint az olvasónak.” Mennyivel inkább érvényes ez szegény magamra, aki nem vagyok költő, aki ugyan a líra iránti fogékonyságtól, de nem tagadhatóan, becsvágytól is űzve-hajtva, hályogkovács módjára kezdtem el ezt a versremeket (is) magyarra átültetni, a forma oldaláról csúcskísérltet tenni a Himalája-Wanderers Nachtlied (II.) „megmászására”. A tisztelt olvasók tiszte eldönteni, mennyire sikerült ez az istenkisérltés.

Wanderers Nachtlied (II.)

Über allen Gipfeln

Ist Ruh,

In allen Wipfeln

Spürest du

Kaum einen Hauch;

Die Vögelein schweigen im Walde,

Warte nur, balde

Ruhest du auch.

1.

Valamennyi hegynek ormán
Boldog béke,
Fuvallatot fakoronán
Épphogy érzél,
Madárnépség
Is megpihent már az erdőn,
Te meg tudod, lassan eljön
Örök békéd.

2.

Körös-körül hegyek ormán
Nyugalom,
Alig rezdül fakoronán
Fuvalom,
Őrző fészket
Üli erdőn madárnépség,
Te meg majd lelsz, nincs már kétség,
Örök békét.

3.

Minden hegynek ormán
béke,
szél fakoronán
letérdel,
pihen. Madárnépség
is csendben üli erdőn fészket,
várj, örök békét
lelsz, nincs már kétség.

4.

Minden éji ormon
a csend,
de érzed – lombok
lágynesze –
néked üzent.
Madárka már hallgat az ágon.
S téged is átfon
végleg a csend.

5.

Minden éji ormon
a csend,
a szél a lombon
lágyszene,
néked üzent.
Madárka már hallgat az ágon.
S téged is átfon
végleg a csend.

6.

Minden kéklő ormon
a csend,
a szél a lombon
halkzene,
súg; te aludj!
Madár se szól, szunnyad a lágynesz,
csend öle átvesz,
húz le, aludj!

7.

Minden sziklaormon
a csend,
a szél – a lombon
lággy zene,
éj nesze – fű.
Madárka már hallgat az ágon.
S téged is átfon,
várj, a ború.

8.

Minden távol ormon
béke,
szél a falombon
letérdel,
kis madárnak fészke
is néma erdőn már a fákon,
s téged is átfon
örök béke.

9.

Minden havas ormon
a csend,
a szél a lombon
lággy zene;
éj, ne hazudj!
Madárka már hallgat az ágon,
Csend öle átfon,
hogyan te aludj.

10.

Köd a csúcson, béke,
fán fú
a szél, beszéde
halk szavú,
súgja; aludj!
Madársereg hallgatag, lágy nesz,
csend öle átvesz,
hogyan te aludj.

11.

Minden bérceken béke,
ború,
falomból beszéde
halk szavú,
súg:te aludj!
Madár se szól. Kél a halál nesz,
várj, hamar átvesz,
húzza le: aludj!

12.

Köd a csúcson, béke,
fán fú a szél,
beszéde
halk szavú,
súgja; aludj!
Madársereg hallgat. S halál nesz,
csend öle átvesz,
húzza le, aludj!

13.

Köd a csúcson, béke,
szél fű,
de lágy, beszéde
halk szavú,
csendes az út.
Madársereg néma. Halál nesz
kél, ölel, átvesz,
s élted lefut.

14.

Minden csúcson béke,
ború,
falomb beszéde
halk szavú, szél;
elaludsz?
Madár se szól. Csakhamar lágy nesz,
csend köde átvesz,
és te aludsz.

15.

Béke minden bérce,
ború,
a lomb a szélben
halk szavú,
súg: te aludj!
Madár se szól. Kél a halál nesz,
csend ölel,
átvesz, húz le, aludj!

16.

Minden csúcson béke,
ború,
a fák beszéde
halk szavú,
kér; elaludj!
Madár se szól. Téged is lágy nesz,
csend öle átvesz,
hogyan te aludj.

17.

Minden bérceken béke,
ború,
falomból beszéde
halk szavú,
szél; elaludsz?
Madár se szól.
Ringat a lágy nesz,
csend hamar átvesz,
várj, te is hunysz.

18.

Béke minden bérceken,
ború,
falomból az éjben
halk szavú,
szél; te is hunysz?
Madár se szól. Téged is lágy nesz,
csend öle átvesz,
s végleg aludsz.

19.

Minden csúcson béke,
ború,
falomb beszéde
halk szavú,
szél; te csitulsz?
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, hullsz.

20.

Minden csúcson béke,
ború,
falomb beszéde
halk szavú,
súgja: elmúlsz.
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, hullsz.

21.

Minden csúcson béke,
ború,
falomb beszéde
halk szavú,
szél; te csitulsz?
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, múlsz.

22.

Minden csúcson béke,
nem fú szél,
lomb beszéde
halk szavú, súg;
vele hullsz.

Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, múlsz.

23.

Alkonyi békében
a csúcs mind,
lomb beszéde
halk szavú,
int; hova hullsz.

Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, múlsz.

24.

Alkonyi békében
a csúcs mind,
lomb beszéde
halk szavú,
súgja; elmúlsz.

Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, hullsz.

25.

Alkonyi békében
a csúcs mind,
lomb beszéde
halk szavú,
súg; vele hullsz.
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
hunysz te is, múlsz.

26.

Minden csúcson béke,
nem fű
szél, lomb beszéde
halk szavú,
súg; fogy az út...
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
múlsz te is: tudd!

[https://vzs2651.wordpress.com/2015/02/20/
termes-rita-dla-doktorihangversenye-mta-
szekhaz-diszterme/](https://vzs2651.wordpress.com/2015/02/20/termes-rita-dla-doktorihangversenye-mta-szekhaz-diszterme/)

Wanderers Nachtlied

2015. február 20-án, pénteken 19 órától az
MTA Díszteremben SÁRI JÓZSEF 80.
életévének tiszteletére koncert hangzik el.

Wanderers Nachtlied I. II.

Johann Wolfgang von Goethe verseinek
megzenésítése és műfordításai

Termes Rita DLA doktori hangversenye
Sári József tiszteletére valamint
Gyöngyössy Zoltán emlékére

A versek megzenésítői:

Carl Loewe, Ferdinand von Hiller, Carl Friedrich
Zelter, Fanny Mendelssohn-Hensel, Franz
Schubert, Robert Schumann, Liszt Ferenc, Hugo
Wolf, Joseph Marx, Charles Ives, Balogh Máté
és Sári József

Műfordítók:

Dsida Jenő, Dóczi Lajos, Kányádi Sándor,
Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond,
Szabó Lőrinc, Szalki Bernáth Attila,
Szász Károly, Tóth Árpád és Weöres Sándor

A vándor éji dala (II.)
(Wanderers Nachtlied II. – J. W. Goethe)

26. variáció

Minden csúcson béke,
nem fű
szél, lomb beszéde
halk szavú,
súg: fogy az út...
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
múlsz te is: tudd!

27. variáció

Minden csúcson béke,
nem fű
szél, lomb beszéde
halk szavú,
súg: fogy az út...
Madár se szól, csend ölel, álom,
várj, hamar átfon,
múlsz te is: tudd!

28. variáció

Alkonyi békében
a csúcs
mind, lomb beszéde
halk szavú,
int, fogy az út...
Madár se szól, csend ölel, álom,
várj, hamar átfon,
múlsz te is: tudd!

(Wanderers Nachtlied I. –
J. W. Goethe)
A vándor éji dala (I.)

Isten fia; küldé ég,
Kint, szenvedést megenyhítéd,
Kettőzve kit sújt a lét,
Őt te duplán felfrissítéd,
Fárasztanak üzetések,
Mért kell kín, sok élvezet?
Égi béke,
Szállj le, s töltsd el keblemet.

Szalki Bernáth Attila fordításai

Hozott anyag pomazipetra.blogspot.com

„Ez a művészet csodája, hogy az ember sokkal nagyobb szarik, mint amekkora a seggén kifér.” (Weöres Sándor).

Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala c. versének fordításainak összehasonlítása tanulságos a szókincs hatásai szempontjából.

Az eredeti:

Über allen Gipfeln
Ist Ruh,
In allen Wipfeln
Spürest du
Kaum einen Hauch;
Die Vögelein schweigen im Walde.
Warte nur, balde
Ruhest du auch.

Szó szerint:

Minden (hegy)csúcson
nyugalom van,
minden (fa)csúcson
érzel
alig egy lehetet;
A madárcák hallgatnak az erdőben.
Várj csak, nemsokára
Megnyugszol te is.

Műfordítások:

Minden csúcson béke,
nem fű
szél, lomb beszéde
halk szavú,
súg: fogy az út...
Madár se szól. Csend öle, lágy nesz,
várj, hamar átvesz,
múlsz te is: tudd!

(Szalki Bernáth Attila)

Immár minden bérce
csend ül.
Halk lomb, alig érzed,
Lendül:
Sohajt az éj.
Már búvik a berki madárka,
Te is nemsokára
nyugszol, ne félj...

(Tóth Árpád)

A szikla-tetőn
tompá csönd.
Elhal remegőn
oda fönt
a szél lehellete is.
Madárka se rebben a fák bogára,
várj, nemsokára
pihensz te is.

(Kosztolányi Dezső)

Ott nyugszik a csúcsokon
a csend.
És itt a lombokon
alig leng
szellő, ha sejted is.
Az erdőn is hallgat a kis madár.
Várj csak, nemsokára már
megnyugszol te is.

(Móricz Zsigmond)

Csupa béke minden
orom.
Sóhajnyi szinte
a lombokon
a szél s megáll.
A madár némán üli fészket.
Várj, a te békéd
Sincs messze már.

(Szabó Lőrinc)

Valamennyi ormon
Tág csend.
Mindannyi lombon
Átkereng
A gyöngye szél.
Madárnép gunnyad az ágra.
Várj, nemsokára
Nyughatsz, ne félj.

(Weöres Sándor)

Már minden ormot
Csend borít,
A fákon a lombot
Alig
Járja a szél:
Madarak csendje az erdőn.
Érted is eljön,
Várj csak, az éj.

(Tandori Dezső)

Fordítók: Szalki Bernáth Attila, Tóth Árpád, Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond,
Szabó Lőrinc, Weöres Sándor, Tandori Dezső

Thomas Schestag A nem legyűrt nyelv. Hannah ... – Performa performativitas.hu > res > schestag_v1

Thomas Schestag. A nem legyűrt nyelv. Hannah Arendt költészetelmélete.
Ma félretettem szokásos foglalatosságaimat, és tétlenségemben mindenféle.

De pontosan mi is történik **Schiller költeményében**, A lány az idegenből című versben, amelyből Hannah Arendt saját magát látja szembejönni, éppen A lány az idegenből cím fordulatában felismerve magát? Hogyan jár el, hogyan siet előre A lány az idegenből?

Az idegenből jött lány

Egyszerű pásztorok völgyében
Feltűnt minden év elején,
Ha pacsirta fűtyülni kezdé',
Egy lány, csodaszép tünemény.
Nem itt született ő e völgyben,
Hogy honnan jött, azt nem tudták,
És nyoma veszett szélsebesen,
Amikor búcsút vett a lány.
Elragadó volt a személye,
És minden szív nyitottá vált,
De nemes tekintélye védte,
Nem tűrt az bizalmaskodást.
Virágokat hozott s gyümölcsöket,
Hol ezek értek, az más világ,
Valahol ragyogó napfényben,
Hol üdébb, boldogabb a táj.
Eljutott mindhez adománya,
Finom gyümölcs, sok szép virág,
Az ifjú, agg, ki bottal jára,
Ajándékkal tért haza már.
Szívesen várt minden vendéget,

28 In: Friedrich Schiller: Sämtliche Werke. Szerk. Gerhard Fricke és Herbert G. Göpfert. 1. kötet. München, Hanser, 1984. 407-408.

A magyar fordítása: Az idegenből jött lány. Szalki Bernáth Attila fordítása.

Friedrich Hölderlin HÄLFTE DES LEBENS

Mit gelben Birnen hänget
Und voll mit wilden Rosen
Das Land in den See,
Ihr holden Schwäne,
Und trunken von Küssen
Tunkt ihr das Haupt
Ins heilignüchterne Wasser.

Weh mir, wo nehm ich, wenn
Es Winter ist, die Blumen, und wo
Den Sonnenschein,
Und Schatten der Erde?
Die Mauern stehn
Sprachlos und kalt, im Winde
Klirren die Fahnen.

YOUTUBE.COM

Hölderlin AZ ÉLET FELE András Sándor fordítása

Sárga körtékkel és
vadrózsákkal tele
függesz kedik tóba a föld,
ti kecses hattyúk,
és fejeteket csókoktól részegülten
merítitek meg
a szentüljózan vízben.

Jaj nekem, honnan veszem,
amikor tél van, a virágokat, hol
a napsütést, honnan
a föld árnyékait?
Szótlán és hidegen
állnak a falak, a szélben
csikorognak a szélkakasok.

Hölderlin AZ ÉLET FELE Bernáth István fordítása

Sárga körtéivel csüng
s vadrózsákkal befutva
a tóba a part,
ti szépséges hattyúk,
és csóktól ittasan
merítitek
fejetek a józanság szent vizébe.

Jaj nekem, hol lelek
virágot télen, és hol
napsugarat
s árnyékot a földön?
Szótlán s rideg
a fal, s csörgése hallik
szélkakasoknak.

Hölderlin AZ ÉLET FELE Gacsályi József fordítása

Sárga körtékkal csüng
s tele vadrózsákkal
a tóba a táj,
ti szende hattyúk,
s csókoktól ittasan
mártjátok fejetek
a szentjózan vízbe.

Jaj nekem, hol lelem, ha
itt a tél, a virágokat, és hol
a napsugarat
s a földnek árnyait?
A falak állnak
némán, hidegen, a szélben
csörömpöl az érc kakas.

Hölderlin AZ ÉLET FELÉN Görgey Gábor fordítása

Sárga körtékkal és
teli vadrózsával, a domb
belecsüng a tóba,
ti, hamvas hattyúk,
csókittasan
mártjátok fejetek
az istenjózanságú vízbe.

Ó jaj, hol találom én, ha
tél van, a virágokat, hol
a napfényt,
s árnyékát a Földnek?
Falak állnak
hidegen, némán, a szélben
csattog a szélkakas.

Hölderlin AZ ÉLET FELÉNÉL Hajnal Gábor fordítása

A parttól sárga körte
és dús vadrózsa hajlik
most a tó fölé
s ti, szelíd hattyúk,
csókoktól részeg
fejeteket szent józan
hús vizekbe mártjátok.

Jaj nekem! hol vegyem
majd télen a virágokat, s hol
a napsugarat
s az árnyékot e földön?
Néma falak
hidegen állnak, szélkakas
csörög a szélben.

Hölderlin AZ ÉLET FELEÚTJÁN Illyés Gyula fordítása

Sárga körték és
csipkegolyók özönével
csüng a tóra a táj.
S hattyúk, ti megszelidültek,
csók-mámor után
fürdetitek fejeteket áldott
hűvösség habjaiba.

Jaj, hol lelek én, tél
jöttén virágokat, napsugarat,
árnyék-játékot a földön?
Állnak hidegen, némán
a falak s csak a kémény
bádog zászlaja sír.

Hölderlin AZ ÉLET FELÉN Kányádi Sándor fordítása

Már sárga körtét ringat
s piruló csipkebokrot
a tómenti part,
s ti kecses hattyúk
csóktól ittas főtök
merítitek a szent
józsátság vizébe.

De jaj, hol lelek én
tél jöttével virágot és hol
napsütést majd
és árnyat a földön?
Szótlán mered
a zord fal, ércvitorlák
sírnak a szélben.

Hölderlin AZ ÉLET FELE Keresztury Dezső fordítása

Sárga gyümölcssel hajlik
és vadrózsával telten
a tóba a part,
ti boldog hattyuk;
és csóktól ittasan
hajtjátok fejetek
a szentül józan vízben.

Jaj, hol veszem én, ha
tél lesz már, a virágot és
a napsugarat
s árnyékot a földön?
A falak némán
állnak és ridegen, a szélben
csikorog a szélkakas.

Hölderlin AZ ÉLET FELÉN Képes Géza fordítása

Megrakva sárga gyümölcssel
s vadrózsával telehintve
hajlik a tóba a part,
ti gyönyörű hattyúk!
s csókoktól mámorosan
merül fejetek a józan
szent víz habjaiba.

Jaj, honnan veszek én, ha
majd jön a tél, virágokat, áldott
napsugarat
s árnyékot a földön?
Szótalanul, ridegen
állnak a falak, a szélben
csattognak a zászlók.

Hölderlin AZ ÉLET FELE ÚTJÁN Kosztolányi Dezső
fordítása

Sárga virággal és vad
rózsákkal rakva csüng le
a part a tóba,
ti nyájas hattyúk,
és részegen csóktól
a józan és szent vízbe
mártjátok fejetek.

Jaj nékem, hol kapok én, ha
tél jön, virágokat, és hol
napsugarat
és árnyékot a földön?
Falak merednek
szóttan s hidegen a szélben
csörögnek a zászlók.

Hölderlin AZ ÉLET FELE Kuntler Edit Eszter fordítása

Megsárgult körtével, tele
vadrózsával hajol
a táj a tóra.
Ti kecses hattyúk,
csókoktól részegen
merül fejetek
tisztulva az áldott vízbe.

Jaj nekem, hol találom,
ha tél van, a virágot, és hol
a napnak fényét,
árnyékát a földnek?
Állnak a falak
szóttan, hidegen, a szélben
zörren a szélkakas.

Hölderlin AZ ÉLET DELE Rónay György fordítása

Sárgás körtéivel dől,
vad rózsákkal rakottan
a tóba a táj;
ti nyájas hattyúk,
csókittasan
hajtjátok a
szentjózan vízbe a főtök.

Jaj nékem, hol veszem,
ha tél jön, a virágot és hol
a napsugarat
s árnyát is a földnek ?
Hideg falak
állnak némán, a szélben
zirren a zászló.

Hölderlin AZ ÉLET FELÉN Szabó Lőrinc fordítása

Sárga körtékkal és vad
rózsákkal omlik
a tóba a hegy;
óh drága hattyúk,
csókmámorosan
merül fejetek
a szentjózan vízbe.

Jaj nekem, hol kapok, ha
tél lesz, virágokat és
ragyogó napot
és földi árnyat?
Hidegen állnak
a néma falak, a szélben
zörög a szélkakas.

Hölderlin ÉLTEM DELELŐJÉN Szalki Bernáth Attila
fordítása

Alant tükröződik a
Tóban sárga körtékkal,
Rózsákkal a táj.
Szép, büszke hattyúk,
Csóktól ittasultak,
Hűtsétek főtök
Bölcsességnek szent vizében!

Félek, mert hol várnak,
Ha jön tél, virágok engem, s hol
Érhet napfény
Vagy hús árny, s hogy élek?
Hideg könnyel
Állnak a falak, szélben
Fémzászló zörren.

Hölderlin ÉLTEM DELELŐJÉN
Szalki Bernáth Attila fordítása /2. változat

Ringva, lent tükröződik
Tóban sárga körtékkal,
Rózsákkal a táj.
Szép, büszke hattyúk,
Csóktól ittasultak,
Hűtsétek főtök
Bölcsességnek szent vizében!

Félek, mert hol várnak
Engem szép virágok, tél ha jó,
Fénye Napnak,
Fáknak hűvös árnya lesz-e?
Jéghideg szótlan
Állnak várfalak, szélben
Zörren fémkakas.

Sárga körtéket csüggeszt,
vadrózsa-burjánzást vet
a tóba a vidék.
Ó, drága hattyúk,
csóktól ittasult
koponyátok bukjon
józanító, szent vízbe.

Jaj nekem, ha a tél jön,
honnét vegyek virágot,
napfényt, honnét
árnyát e földnek?
Szótlan falak állnak
ridegen, a szélben
megzörrennek az érckakasok.

CÍMKÉK

András Sándor

Audio

Báthori Csaba

Bernáth István

Brückner _Christian

Esszé

Feifel _Martin

Fordítás

Gacsályi József

Görgey Gábor

Hajnal Gábor

Hölderlin

Illyés Gyula

Kányádi Sándor

Képes Géza

Keresztury Dezső

Kosztolányi Dezső

Könyv
Kuntler Edit Eszter
Rónay György
Szabó Ede
Szabó Lőrinc
Szalki Bernáth Attila
Tandori Dezső

[youtube.com](https://www.youtube.com)

* * * * *

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Berzeviczy Klára
Német felvilágosodás
és klasszikairodalma
egyetemi jegyzet

ISBN 978-963-308-085-6

Budapest, 2013.

Végezetül két vers, a »Földi gyönyörűség Istenben« című gyűjteményből, melyeken egyértelműen látni a **Brockesi líra** fent említett jellegzetességeit:

A világ mindig szép
(Die Welt ist allezeit schön) 146 (B.H. Brockes (1680-1747))

Tavasszal szép a tág világ,
Nagy fényben pompázik mi zöld.
A nyár tömérdek nyílt virág,
Arany búzatenger a föld.
Őszi égen pasztell kékek,
Tarkán virítanak fák s növények
A téli táj gyémánt ruhája hó,
Ezüst, csillámló takaró.
Bizony, ha ember lát, s figyelve lép,
Világ minden időben szép.

(Ford.: Szalki Bernáth Attila)

Tűzpiros rózsa (részlet)
(Flammende Rose, ária) 147 (B.H. Brockes (1680-1747))

Tűzpiros rózsa,
Éke a földnek,
Fényteli kertek
Szép dísze, te pompás!
Gyönyörűséged
Dallal magasztalni
Kéne, s a bájad szemlélve
Vallani,
Téged az istenek
Keze formált.

(Ford.: Szalki Bernáth Attila)

Hámori Waldorf Iskola jelenleg itt van: Hámori tó
2013. február 16. • Miskolc
(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) •

Christian Morgenstern: A három veréb

Tar már a mogyoróbokor,
ül három veréb rajt', mint csokor.
Jobbról Erik s balról Feró,
középen ám csibész Janó.
Szemüket becsukják, de nagyon,
odafönről, juj, hogy hull a hó!
Összebújnak a kis verebek,
Janó jussa dupla meleg.
Együtt lüktet így a madár szívverés.
S ha nem szállt el, ott ül még három veréb.

Szalki Bernáth Attila fordítása

OSZTÁLYKÖZÖSSÉG-ÉPÍTŐ PROGRAM MUNKAFÜZET

a Szakiskolai közismereti tankönyvhöz

Eszterházy Károly Egyetem
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

ISBN 978-963-682-932-2

7 Játékos gyakorlat. Tanuljátok meg az alábbi szöveget!
Ki és milyen módszert alkalmazott a cél elérése
érdekében? Rögzítsd tapasztalataidat!

A három veréb

Tar már a mogyoróbokor, ül három veréb rajt', mint csokor.
Jobbról Erik s balról Feró, középen ám csibész Janó.
Szemüket becsukják, de nagyon, odafönről, juj, hogy hull a
hó! Összebújnak a kis verebek, Janó jussa dupla meleg.
Együtt lüktet így a madár szívverés. S ha nem szállt el, ott ül
még három veréb.

(C. Morgenstern, ford.: Szalki Bernáth Attila)

Bori Adventi Kalendárium
Karoline Sander – Manó könyvek
ISBN 978-963-403-703-3

A három veréb

– Segítesz verset találni a karácsonyi ünnepségre? – kérdezte Bori Anyát, amikor hazaért a rendelőből.

Anya felnevetett.

– Előbb hadd vegyem le a kabátomat!

Bori türelmetlenül várakozott. Három nap múlva lesz a karácsonyi ünnepség, és neki még mindig nem volt verse.

Szerencsére Jakab ma délután a barátnőjénél, Pali kishúgánál, Marikánál volt. Így legalább Anyának volt ideje Borira. Bementek a nappaliba. Bori levette a polcra a vastag karácsonyi könyvet. Abban rengeteg mese, vers és dal volt. Átlapozta a könyvet.

– Ehhez mit szólnál? – kérdezte Anya.

*Néptelen már piac, utca,
Csendben fénylik minden ház,
Eltűnődve járom utam,
Ünnepélyes a világ.**

– Szép – felelte Bori.

– A címe *Karácsony*, és Joseph von Eichendorff írta – mondta Anya. Bori átolvasta a vers többi részét, és megrázta a fejét.

* Szalki Bernáth Ártilla fordítása

– Ez túl hosszú. Ezt soha nem tudnám mind megjegyezni. – Tovább lapozgatott. – És hogy tetszik ez a Christian Morgenstern vers?

A három veréb

*Tar már a magyaróborok,
ül három veréb rajt*, mint csokor.
Jobbról Erik s balról Feró,
középen ám csibész Janó.
Szemüket becsukják, de nagyon,
odafejről, juj, hogy hull a hó!
Összebíjnak a kis verebek,
Janó jussa dupla meleg.
Együtt lüktet így a madár szívverés.
S ha nem szállt el, ott ül még három veréb.**

– Nagyon szép – mondta Anya. – Pont illik az ünnepségre.

Bori is így gondolta. Rögtön el is kezdte megtanulni kívülről.

– *Ül három veréb rajt*, mint csokor. Jobbról Erik...* – Bori elakadt, és

belenézett a könyvbe. – *...s balról Feró, középen ám csibész Janó.* –

Elégedetten elmosolyodott. – Egész jól megy, nem?

– Prímán. Tanulj csak, én addig készíték teát – mondta Anya.

Bori egyik verssort tanulta a másik után. Az eleje könnyű volt.

Az ötödiket viszont nem tudta megjegyezni. Az utolsó előtti sornál pedig mindig összeakadt a nyelve, amikor odaért, hogy „*a madár szívverés*”.

Ez a Christian Morgenstern nem tudta volna egyszerűen azt írni, hogy

* Szalki Bernáth Attila fordítása

A hónap verse
2015. november – Christian Morgenstern dalai
...brody.iif.hu > 2015/11/19 >

Borongós novemberi estéken olvassunk akasztófadalo-
kat és más költeményeket Christian Morgensterntől,
kedvesinálónak ajánlunk néhányat Szabó Lőrinc,
Katona Tamás és Szalki Bernáth Attila fordításában.

A három veréb

Tar már a mogyoróbokor,
ül három veréb rajt', mint csokor.
Jobbról Erik s balról Feró,
középen ám csibész Janó.
Szemüket becsukják, de nagyon,
odafönről, juj, hogy hull a hó!
Összebújnak a kis verebek,
Janó jussa dupla meleg.
Együtt lüktet így a madár szívverés.
S ha nem szállt el, ott ül még három veréb.

Könyvtár oldalak:
Bródy Sándor Megyei Könyvtár

Mörike-versek, La Fontaine-mesék –
capella silentium www.capellasilentium.com ›
Morike_LaFontaine20170...

2017. jún. 12. – Mörike-versek, La Fontaine-mesék.
A CAPELLA SILENTIUM HANGVERSENYE.
HUGO DISTLER ÉS FLORENT SCHMITT MŰVEIBŐL.
2017.

KÉRDÉS ÉS VÁLASZ
(FRAGE UND ANTWORT – E. Mörike)

Bánatos szerelem honnan
Jött, kérded, s szúr szívbe kést,
És mért tűröm el ily hosszan
Kínok gyötrő tövisét?

Mondd, mért támad fel oly gyorsan
Szél, mi vitorlákat tép,
Rejtett forrás vize honnan
Tör fel, felszínre hogy ér?

Tedd meg, szelek üljenek el,
És ne fűjjanak folyvást!
Érd el varázsvessződdel, ne
Fakadjon fel a forrás!

(Fordította: Szalki Bernáth Attila)

*Érmém a vörös szalaggal
Fektesd rá a szívemre;
A puskát a kezembe add,
Kardom kösd rám övemmel.*

*Heine (1797 – 1856): A két gránátos ...
Szalki Bernáth Attila fordítása*

Magyartanári szakirodalmi kalauz

Irodalomtanítás

...

...Szalai Zoltán 2009. A kötelező olvasmányok változása a magyar iskolarendszerben: (1920–1963).
Magyartanítás 1: 14–22.

Szalki Bernáth Attila 2009. Istenkísértő csúcskísérlet Goethe Wanderers Nachtlied (II.) c. versének lefordítására. Magyartanítás 2: 11–12.

Szarvas Andrásné 1974. Az 5. osztályos nyelvtani munkafüzetéről. In Szathmári István (szerk.):
Anyanyelvünk az általános iskolában. Tankönyvkiadó, Budapest, 118–119.

Szathmári István – Málnási József – Kovács Péter
2007. Egy új szólásgyűjteményről – Fóris-Ferenczi Rita: Anyanyelv-pedagógia. Kísérlet az elmélet(ek) és a gyakorlat egybehangolására – Piros a vér a pesti utcán.
Magyartanítás 1: 35–37.

...

(óramegbeszélés). 2. A fordítástudomány alapfogalmai,
a mai műfordítás helyzete, intézményei – tanári előadás
...

6) Goethe: Erlkönig-jének magyar fordításai

Arany János fordítása
(Arany János Összes Művei, VI. kötet)

Képes Géza:A tündérkirály
Basa Ákos:A rémkirály
Dóczy Lajos:A cserfa-király
Vas István:A rémkirály
Závodszy Zoltán:A rémkirály
Szalki Bernáth Attila:A rémkirály
Vas István:A villikirály

David Garrett Fan : A verselő Maestro
davidgarrettfan.blogspot.com > a-verselo-maestro

2014. december 25. A verselő Maestro. Fotó: Universal Music Backstage YouTube.

...

„Tehát ... itt a karácsony, már megint, egy évben egyszer eljön; és idén valami különlegesre gondoltam nektek. Remélem, nem veszitek rossz néven, ha valamit, nos ... előadok. Remélem, tetszeni fog nektek, ez az egyik kedvenc versem, Joseph von Eichendorfftól. A címe: Karácsony.”

David elmondja kedvenc versét, amit lejjebb magyarul is el lehet olvasni.
Köszönjük Stekkernek a kutatómunkát, és a bejegyzés címét is! :)

Karácsony
(Joseph von Eichendorff: Weihnachten)

Szalki Bernáth Attila fordítása

Néptelen már piac, utca
Csendben fénylik minden ház,
Eltűnődve járom utam,
Ünnepélyes a világ.

Ablakok mind tarka színben,
Játékkal díszítették,
És ezernyi gyermek szívben
Boldogság s ámulat él.

Én falak közül kilépek,
Lelkem szabad térre vágy,
Szent borzongás, égi fények!
Csendes, tág kint a világ!

Csillag fénylik fenn az égen,
Hó magányból jő elő,
S száll fel csodálatos ének –
Óh, te áldott, szép idő!

Ezüst híd – Srebrni most
<https://feherilles.blogspot.com/search/label/Goethe%20J.%20W.> 2013. március 15., péntek

A költészetről – az Ezüst híd/Srebrni most fordításkötetéről – fordításaim – kedvenc verseim – gondolatok – magamról O poeziji – o knjizi prevoda Ezüst híd/Srebrni most – moji prevodi – omiljene pesme – zabeleške – o sebi

Johann Wolfgang von Goethe Prometheus – Prometheus – Prometej

Johann Wolfgang von Goethe
(Frankfurt am Main, 28. August 1749. – Weimar, 22. March 1832.)

Prometheusz

Takard be, egedet, Zeus,
Fellegekkel!
S labdázz, mint a fiúk
Fent bogáncsal
Tölgyön és hegymeredélyen!
De a földemet itt
Hagyd csak békén,
És kis lakom is,
Nem te csináltad,
Még kohómnak
Tüzét, amit
Úgy sajnálsz tőlem.

Nincs biz' szegényebb
Égen-földön isteneknél,
Hisz alamizsnákból,
Áldozatokból
Meg imákból
Él felségeitek,
S nyomorognátok,
Ha nem lennének lent
Hiszékeny bolondok.

Még gyerek voltam,
Nincs jel: honnan, hova,
Néztem a Napon túl hunyorogva,
Tán lenne ottan
Egy fül, meghall'ni panaszomat,
S szív, egy olyan,
Mely átérzi kínos sorsomat.

Ki támogatott
Gógös titánok ellen?
Ki óvott meg a haláltól,
Rabigától?
Nem te magad vitted ezt végbe
Bátor szívem, te?
Lobogtál nemesen
Neki égbe hálaímát,
Ő aludt, s cserbenhagyott!

Miért becsüljelek?
Fájdalmaim csitítottad,
Ha súlytól lerogytam?
Könnyeim árját látván
Vajon vigasztaltál?
Fáj neked tán, hogy engemet is
Keménnyé kovácsolt
Mindenható sors, s örök
Idő, közös urunk?

Csak nem gondoltad,
Megátkozom a sorsomat,
És világgá
Megyek, mert dugába dőlt mind,
Mivel próbálkoztam?

Itt s most: embert formálok;
A hasonmásom,
Hogy bátor s férfi legyen,
Szenvedjen, sírjon,
Élvezze éltét, vigadjon,
S – mint én – ne tiszteljen
Ő sem.

Fordította: Szalki Bernáth Attila

Ezüst híd – Srebrni most

<https://feherilles.blogspot.com/2013/04/annette-droste-hulshoff-im-grase-fuben.html>

2013. április 18., csütörtök
– U travi – Lying in the grass

A füben
(Annette Droste-Hülshoff Im Grase)

Édes nyugalom a füben,
Vadvirágok illatának
Részegítő áradata,
Ha felhő az égen oszlik,
Ott fáradt, elpihenő fõm
Édes nevetés fedi be,
Kedves hangok susogása,
S mint hársvirág hull a sirra.

Ha keblemben halottaim
Mindegyike ébred, mozdul,
Halkan mind lehelni kezd,
S õ zárt ajkuk mozogni fog,
Rég halott kedvesek s idõk,
Minden mi kincs sírból kitör,
Megérint tétova csengés,
Mint harang hangzása szélben.

Száguldtok órák, mint sugár
Csókja a gyászoló tavon,
Vonuló madár éneke
Rám hull gyöngyként a magasból,
Fényes bogárka villanás,
Mint átkelnek napösvényen,
Forró szorítása kéznek,
Mit utoljára érinthetsz.

Mégis, oh Uram, nekem csak
Azt az egyet, szabad madár
Énekét add meg, mely a kék
Egekbe felviszi lelkem.
S bár halvány a reménysugár,
Ámde sok színben csillámlik;
Add, meleg kézfogásoktól
Örömteli legyen álmom.

Fordította: Szalki Bernáth Attila

Jugendrotkreuz / Marcel und der Wolf S. 14

2. Das Gedicht von Rainer Maria Rilke hat Viele zum Übersetzen inspiriert. Hier einige Beispiele. Welche Übersetzung gefällt dir am besten? Warum? Versuch deine eigene zu machen.

Havat terel a szél az erdön,
mint pehely-nyájat pásztora.
S néhány fenyő már érzi sejtön,
miként lesz áldott-fényű fa,
és hallgatózik. Szűz utakra
feszül sok ága, tűhegye, –
szelet fog, – készül, nő magasba,
az egyetlen szent éj fele.

(Fodor András fordítása)

Tereli már a téli erdön
hőpehely-nyájait a szél,
némely fenyő jövője-sejtön
áldott, szent fényeket remél;
s egyre figyel. Utak havára
nyújtózik ága – hiven él,
szelekben, szemben, nőve várja
dicsőséged, egyetlen éj.

(Suhai Pál)

Erdőben télen szél kergeti
A havat, mint pásztor nyáját,
Némely fenyő előre sejtí,
Istenfényes lesz nemsoká,
S fülel kifelé. Fehér útra
Hajlik már fa s ág, menni kész,
Dacol széllel, s hiszi, jó újra
Egy áldott, csodálatos éj.

(Szalki Bernáth Attila)

A szél az erdön havat kerget,
Juhász, ha szól, fut így a nyáj,
Egy-két fenyő valamit sejteth;
Szent fényben lesz fenyő király,
Remél, fülel. S havas útra
Kihajlik ága – menne már,
A széllel küzdve nő, de tudja:
Csodás az éj, mit szíve vár.

(Szalki Bernáth Attila)

A szél pásztorként üzi-hajtja
az erdön pehely-nyájait,
s a fenyők sejtik, mára-holnapra
gallyukat fények szentelik,
s hallgatóznak. A havas útra
szélesen borul a sok ág,
szelet fog, s várja kinyúlva
a dicsőséges éjszakát.

(Tornai József)

Rainer Maria Rilke: HERBSTTAG 1902., Paris

Rilke: Őszi nap

Herr: es ist Zeit. Der Sommer war sehr groß.
Leg deinen Schatten auf die Sonnenuhren,
und auf den Fluren laß die Winde los.

Befiehl den letzten Früchten voll zu sein;
gib ihnen noch zwei südlichere Tage,
dränge sie zur Vollendung hin und jage
die letzte Süße in den schweren Wein.

Wer jetzt kein Haus hat, baut sich keines mehr.
Wer jetzt allein ist, wird es lange bleiben,
wird wachen, lesen, lange Briefe schreiben
und wird in den Alleen hin und her
unruhig wandern, wenn die Blätter treiben.

BOGDÁN LÁSZLÓ nyersfordítása: Őszi Nap

Idő van, Uram. Nagy volt a nyár.
Engedd napórákra árnyékaidat,
a szeleket bocsásd széjjel a mezőn.

Parancsold, érjenek be az utolsó gyümölcsök.
Egy pár szép őszi napot még adj nekik,
késztesd őket tökéletességre,
a súlyos fürtökbe adjál ízeket.

Akiknek nincs ma házuk, már nem is lesz.
Aki magányos, mindig az marad.
Virraszt, olvas, hosszú leveleket ír,
és fasorokban sétál fel-alá,
nyugtalanul, ahogy a szél űzi a lombokat.

ŐSZI NAP Bogdán László fordítása

Letelt időd, Uram. Betelt nyarad.
Napóráinkra árnyadat bocsássad,
s engedd szabadon orkánjaidat.

Parancsold gyümölcsseinknek: érjenek!
Adj nekik még két délies napot,
égezz vadító, erős zamatot
szőlőszemekbe, végső édeset.

Kinek nincs háza, nem lesz soha már.
Ki most magányos, mindig az marad.
Olvas. Körbe jár. Hosszú levélbe kap.
Setét allékban virraszt. Meg-megáll,
míg szél ráz süvöltözve lombokat.

ŐSZI NAP Ertl István fordítása

Uram: eljött időd. Nagy volt a nyár.
Napóráinkra árnyékod terítsd el,
s szeled kerítsd a rónaságra már.

Parancsold, érjen meg minden gyümölcs;
add két napjuk forduljon déliesre,
tegyed, hogy ők is teljesejjenek be,
s mindent, mi méz, a sűrű borba tölts.

Kinek most háza nincs, nem épít már.
Ki most magányos, az marad sokáig,
hosszú levélen, könyvön éjszakázik,
és föl-le jár, nyugalmat nem talál
a fák során, hol kósza szél cikázik.

ŐSZI NAP Farkasfalvy Dénes fordítása

Uram, elég. Nagy volt a nyár s meleg.
Nyugtasd el árnyékokat a napórán
s az őszi rónán száguldjon szeled.

Tedd teljessé végső gyümölcseit:
érlelje még pár déli nap sugára,
teljességet adj: nehéz borába
a végső édességet kényszerítsd.

Kinek nincs háza, nem lesz soha már.
Ki most magányos, társat ne reméljen.
Virraszt, olvas, levelet ír az éjben,
és nyugtalan sétál föl és alá
sodródó lombok közt a sétatéren.

ŐSZI NAP Franyó Zoltán fordítása

Uram: itt az idő. Nagy volt a nyár.
Terítsd árnyékodat a napórákra,
s a vihart engedd szabadjára már.

Tedd, hogy megérjen mindegyik gyümölcs;
két délibb napot adj nekik sietve,
hajtsd őket, hogy beteljenek szüretre,
s a borba végső édességet önts.

Kinek nincs háza, nem lesz már soha.
Ki ma társtalan, mély magányba veshet,
majd olvas, virraszt, hosszan levelezget,
fasorokban jár ide és oda
feldúltan, míg minden levél lepergett.

ŐSZI NAP Grämer Gabriella fordítása

Uram: ideje már. Nagy volt a nyár.
Helyezd árnyékodat a napórákra,
s a szeleknek engedd át a határt.

Szólj, hogy késő gyümölcsök érjenek:
Adj nekik még két déliesebb napot,
sürgesd őket a tökélyre és hajszoj
a nehéz borba még egy csepp mézet.

Kinek most nincs háza, nem épít már.
Kinek nincs társa, már marad magányban,
olvas, levelet ír, virrasztva hosszan
s szüntelen bolyong majd, nyugtalan jár,
ha a szél lombot hordoz, a fasorban.

ŐSZI NAP Horváth Viktor fordítása

A nyár nagy volt. De végezd be, Uram.
A napórákon nyújsd végig árnyad;
hagyd, és a szél a földön szétrohan.

Még érjen be pár utolsó gyümölcs;
csak két aranyló napot adj nekik,
ami a befejezésre szorít
minden édeset – sűrű borba ölt.

Kinek nincs háza, most már nem lehet.
Egyedül is lesz, ki most egyedül van;
olvas, virraszt levelet írva hosszan –
elhagyott sétatutakat követ
az idegesen keringő avarban.

ŐSZI NAP Imre Flóra fordítása

Itt az idő. Nagy volt a nyár, Uram.
A napórákra vess árnyat, s a réten
hadd zúgjon végig már a szélroham.

Adj még egy-két déliesebb napot,
érelld teljessé utolsó gyümölcsét;
s a végső édességek hogy betöltsék,
forrald sűrűvé, testessé a bort.

Kinek most nincs, nem is lesz otthona.
Ki most magányos, soká az marad majd.
Olvas, levelet ír, várja a hajnalt
ébren, nyugtalan jár ide-oda
a fák közt, míg a szél forgó avart hajt.

ŐSZI NAP Kerék Imre fordítása

Itt az idő, Uram. A nyár hosszúra nyúlt.
Nőtess karcsú árnyékot a napórán
s a tág síkot szeleiddel befűdd.

Érlelj még néhány gyümölcsöt kövérré,
két délies napot még adj nekik,
járja át őket a nap sűrű méze,
hogy borként kiforrhassák ízeik.

Kinek háza nincs, már talán sosem lesz,
aki magányos, már az is marad,
tollat próbálgat hosszú levelekhez,
olvasgat, vagy vetkőző fák alatt
szemléli a kerengő lombokat.

ŐSZI NAP Komlós Aladár fordítása

Itt az idő, Uram. Nagy volt a nyár.
A napórákra árnyékod bocsássad
s a szeleket ereszd a földre már.

Parancsold: a gyümölcsök érjenek be,
adj még két délies napot nekik,
add, hogy beteljesedjék mindenik
s a mézet gyűjtsd a dús szőlőszemekbe.

Kinek most sincs még háza, sose lesz,
s ki most maga van, már marad magára,
éjszaka olvas, folyton levelez
s a ligetben bolyg, valakit keres,
mikor a lombok őszi tánca járja.

ŐSZI NAP Kosztolányi Dezső fordítása

Uram : itt az idő. Oly hosszú volt a nyár.
A napórán fektesd el hosszú árnyad
s engedd az orkánt a pusztára már.

Még csak néhány kövér gyümölcsöt éressz,
adj nekik még két délies napot,
hogy belük napfénytől lenne édes,
míg a tüzét borra változtatod.

Kinek nincs háza, annak sose lesz tán,
ki egyedül van, egyedül marad,
hosszú leveleket ír és olvas eztán,
vagy bús allékban járkál hallgatag
s bámulja a fakó napsugarat.

ŐSZI NAP Kántás Balázs fordítása

Uram, itt az idő, túl hosszú volt a nyár,
hulljanak végre a földre árnyaid alá,
s hallja a végtelen róna szeled szavát!

Érjenek be az utolsó gyümölcsök,
adj nekik csupán még egy-két napot,
csillogjanak a csodás szőlőfürtök,
forrjanak a mámorédes borok!

Kinek most nincs háza, már nem is épít,
ki egyedül van, egyedül is marad,
felébred éjjel, s hosszú levelet ír,
vagy éji utcán csavarog, mely kihalt,
míg a fagyos szél halott avart repít.

ŐSZI NAP Kányádi Sándor fordítása

Beteljesült. Bő nyár volt s vége van.
Vond árnyaid a napórákra némán
s fűjjon a rónán újra szél, Uram.

Rendeld a még éretlent: érjenek;
adj bár kétnapi délies verőt még,
sürgess tökélyre és nyilazz a tőkék
nehéz borába végső édeset.

Kinek most nincs, nem épít házat már.
Ki most magányos, lesz hosszú időre,
olvas, hosszú levéllel bíbelődve
virraszt, s riadtan meg-megállva jár
a fák alatt, ha lombra lomb süvölt le.

ŐSZI NAP Láng Orsolya fordítása

Uram: itt a vége. A nyár nagy volt, meleg.
Terítsd le árnyaiddal a napórákat és
hajtsd ki térűinkre legelni a szelet.

Parancsold, hogy kiteljék az éretlen gyümölcs;
rendelj el még nekik két délies napot,
sürgesd tökélyre mindet, s édes illatot
a súlyos borba tölts.

Kinek nincs háza eddig, nem épít már soha.
Ki most egyedül van, az marad sokáig,
virrasztva olvas, levelet ír unásig
s a fasorban jár-kel, mint egy tétova
levél, nyughatatlan, hullva ágtól ágig.

Őszi nap Mészöly Dezső fordítása

Kitelt a nyár. Sok volt a fény, Uram.
Terítsd le már a napórákra árnyad,
és négy szeled szálljon hatalmasan.

A déli hő utóját öntsd el itt,
serkentsd az érő gyümölcsöt dologra,
és hajtsd a súlyos, aranyló borokba
a végső, édes ízek gyöngyeit.

Kinek nincs háza, az most már nem épít.
Ki most magános, társtalan marad,
olvas, virraszt, episztolát farag,
s jár nyugtalan az allén egyre végig,
le-föl, le-föl, a hulló lomb alatt.

ŐSZI NAP Péter Rózsa fordítása

Uram: itt az idő. Nagy volt a nyár.
A napórákra add, hogy árnyad hulljon,
és hadd zúduljon szél a rétre már.

Rendeld, hogy teljék a gyümölcs, ha késett;
még két nap érje délszakibb tüzed,
késztesd teljesezni és űzzed
nehéz borba a végső édességet.

Ki most tanyátlan, nem lesz annak háza.
Ki most magányos, hosszan az marad,
virraszt, olvas, ró hosszú sorokat
és kergetőző lomb között cikázva
nyugtalan járja a fasorokat.

ŐSZI NAP Pintér Tibor fordítása

Eljött az idő, Uram! Nagy volt a nyár.
A napórákra árnyad fektesd puhán
S ölelj határt, mely szeleidre vár.

Add parancsba: minden gyümölcs beérjék,
Kaphassanak két délszaki napot
Beteljék mind – hiszen megadhatod,
S gyűjtsd telt szőlőszemeiknek mézét.

Kinek ma háza nincs, nem építhet soha.
Aki egyedül van, magára marad már.
Virraszt, olvas, ír, majd levelet vár:
A fasorban tűnődve lép tova,
Mikor fáradt lombok rőt halála jár.

ŐSZI NAP Rab Zsuzsa fordítása

Elég, Uram. Olyan nagy volt nyarad.
A napórákon árnyadat terítsd el,
engedd rohanni orkánjaidat.

Érleld be még fanyar gyümölcsleid,
két délies napot még adj fölénk,
nehéz borra hadd forrjon sűrű mézük,
beteljesítve őszöd ízeit.

Ki most hazátlan, nem lesz háza már.
Ki tártalan, soká marad magára,
virraszt, olvas, levelet ír, hiába;
sötét fasorban üzve-hajtva jár,
míg fenn a lombot őszi szél cibálja.

ŐSZI NAP Réfi János fordítása

Uram: Itt az idő. Oly heves volt nyarad.
Árnyadat terítsd a napórára,
s a mezőkön orkánok rohanjanak.

Érleld meg utolsó gyümölcsünk levét,
bocsáss reá két délies napot,
s ha forralja az édes harmatot,
cseppentsd utolsó, nehéz borunkba még.

Kinek nincsen háza, már nem épít magának.
Aki most magányos, mindétig az marad,
felébred, olvas, tolla levélen szalad,
s az allén kóborol hosszú éjszakákat
törékeny lombú, őszi fák alatt.

ŐSZI NAP Suhai Pál fordítása

Nagy volt a nyár. Időd, Uram, betelt.
A napórákra vesd árnyékod eztán,
s a szeleket a pusztán már tereld.

Rendeld érni késő gyümölcsleid;
két délies napot engedj nekik még,
sürgesd őket, hogy mind beteljesedjék,
nehéz borokba kergesd mézeik.

Ki most hazátlan, nem lesz otthona,
ki most magányos, hosszú lesz magánya,
virraszt, levélbe fog vagy olvasásba,
és allékon bolyong majd egymaga –
avart söpör az őszi szél nyomára.

ŐSZI NAP Szabó Szilvia fordítása

Uram, elég. Vess véget a nagy nyárnak.
Fektes napóráidra hosszú árnyat,
s adj a szeleknek újra szárnyakat.

Terítsd aromáiddal a megkéssett
gyümölcsöt, hozz még egy-két délies
napot, fejezd be munkád, s az ízes
borokba vegyítsd a végső csepp mézet.

Kinek most nincs, nem is épít már házat
ha egyedül van, egyedül marad,
virraszt, ír, olvas, mert senkit se várhat,
és nyugtalanul csavarog a fáradt
fasorokban kavargó lomb alatt.

ŐSZI NAP Szalki Bernáth Attila fordítása

Óh, Uram, válts! A nyár oly perzselő
volt. Fektes most napórákra árnyékot,
s engedd szeleid nyargalni mezőn.

Parancsold, lustácska fürt beérjen,
adj nekik néhány melengető napot,
sürgesd őket megérni, s mustból a bor
zamatossá forrjon, s legyen édes.

Kinek nincs háza, már nem is épít.
Ki egyedül él, így maradhat végleg,
virraszt, olvas, búját önti levélbe,
kit fasorok csendje se békít,
csak hánykolódik, mint levél a szélben.

ŐSZI NAP Tandori Dezső fordítása

Készülj, Uram. Nagy nyáridőd letelt.
Napóráinkra jöjj el árnyvetőnek,
s a mezőket szélbe borítva szeld.

Késő gyümölcsöt sürgessen szavad;
add, még két napjuk délszakibb lehessen,
s amit kezdtél velük, kiteljesedjen,
csöpp el ne vesszen dús fürtből zamat.

Nem épít már, ki most hajléktalan.
Hosszú magányra vár, ki most magányos.
Virraszt: olvasáshoz, levélíráshoz,
és az allékat járja nyugtalan,
mikor a szél hullt lombot hajt a fákhöz.

Őszi nap Tatár Sándor fordítása

Itt az Idő, Uram. Nagyon nagy volt nyarad.
Terítsd el árnyad mindenik napórán,
s a rónán szeleid száguldjanak.

Tedd: a gyümölcsök mind beérjenek,
és őket még két délibb napod érje;
s mint őket hajtod beteljesedésre,
a szőlő úgy kap végső édeset.

Kinek nincs háza, nem épít ma már.
Ki most magányos, soká nem lel társra;
virraszt, olvas, majd fog levélírásba, -
és fasorok hosszán feldúlva jár,
míg pörög a sok levél, ágáról leválva.

ŐSZI NAP Tellér Gyula fordítása

Itt az idő, Uram! Nagy volt nyarad.
A napórákat vond homályba eztán,
s küldd szét a pusztán a viharokat.

Sürgesd: érjen be a kései fűrt,
egy-két napját még fordítsd déliesre,
tedd, hogy beteljen, s a súlyos szemekbe
a legédesebb édességet üzd.

Kinek nincs háza még: nem lesz soha.
Aki magányos: az marad örökre.
Virraszt, olvas, levelet ír tűnődve,
s a fasorokban járkál té s tova,
nyugtalanul, míg hull a lomb körötte.

ŐSZI NAP Vajda András fordítása

Elég, Urunk. Nagy volt a nyár nagyon.
A napórákra vesd rá végre árnyad,
s bocsássad a szeleket szabadon.

Tedd, hogy beérjen már minden gyümölcs;
Két délies napot még adj meg nekik,
sürgesd meg őket, s ha már mind beérik,
édességük nehéz borunkba töltsd.

Kinek nincs háza, nem is lesz soha.
Ki maga van, soká maga marad már,
virraszt, olvas és leveleket írkal
s mint fasorok nyugtalan vándora
a kergetőző levelek között jár.

ŐSZI NAP Vásárhelyi István fordítása

Itt az idő. Elszállt a hosszú nyár.
Uram: vess árnyékot a napórákra,
s küldd a rónákra a szeleket már.

Adj az utolsó gyümölcsnek esélyt,
két forró, déli napot, teljesedjen,
s a muskotály nehéz mámora csenjen
a kelyhekbe végső, édes tökélyt.

Kinek háza nincsen, már nem épít.
Ki most egyedül van, soká így marad,
virraszt, olvas, levelet ír hallgatag,
s a fason nyugtalan megy végig,
mikor a lomha lombok lehullanak.

Bogdán László (2)
Ertl István (1)
Farkasfalvy Dénes (1)
festmény (2)
Franyó Zoltán (1)
Grämer Gabriella (1)
Horváth Viktor (1)
Imre Flóra (1)
Kántás Balázs (1)
Kányádi Sándor (1)
Karlos Gimenez (2)
Kerék Imre (1)
Komlós Aladár (1)
Kosztolányi Dezső (1)
Láng Orsolya (1)
Mészöly Dezső (1)
Péter Rózsa (1)
Pintér Tibor (1)
Rab Zsuzsa (1)
Réfi János (1)
Rilke R. M. (2)
Ronnie Magala (1)
Sander Otto (1)
Schiele Egon (2)
Suhai Pál (1)
Szabó Szilvia (1)
Szalki Bernáth Attila (1)
Tandori Dezső (1)
Tatár Sándor (1)
Tellér Gyula (1)
Vajda András (1)
Vásárhelyi István (1)
Werner Oskar (1)

Heinrich Heine: Őszi szél rázza a fákat – Szózat

www.szozat.org > [index.php](#) > [lira](#) >

[tartalom](#) > [2958-h...](#)

Heinrich Heine: Őszi szél rázza a fákat

Őszi szél rázza a fákat,
Nyirkos, hideg az éj;
Erdőn szürke kabátban
Magam lovaglok én.

Lelkemből előtölnak
Vágyaim és a remény;
S légben könnyen víznek, húznak
Rózsám háza felé.

A kutya ugat, szolgálhoz
Gyertyákat, serceg a faggyú,
A lépcsőn felrohanok,
Élesen peng sarkantyúm.

A szőnyeges, pompás szobában,
Mely illatos, mint a virág,
Repülök kincsem karjába,
Ki engem régóta vár.

Levelek a szélben susognak,
S szólnak bölcsen a fák:
Miről álmodsz balga lovas,
Te? Délibáb az a vágy!

Szalki Bernáth Attila fordítása

MOST JÖTT LE A FALVÉDŐRŐL

„Két hatalmas, a Madách-házakat teljesen eltakaró molinó jelent meg a Károlyi körúti házakon múlt csütörtökön. A szöveg gigantikus szerelmes levél, aminek írója egy bizonyos Gika nevű nő bocsánatát kéri, bevallva, hogy óriási hibát követett el, és fájjalja a külön töltött órákat.” (Index)

Ki mondta, hogy összeaszott a világ, kiszáradtak belőle az érzelmek, kihalt az utolsó lovag? Íme kétszer nyolcemeletnyi remény, bizakodás, romantika. Utoljára magyarórán találkoztam hasonló hevülettel, a német költő, *Heinrich Heine* sorait olvasván, melyeket *Ágnes* nevű kedvese ihletett:

Heine: Szerelmi vallomás
S erős kézzel a norvég erdőkből
Tépek egy nagy fenyőt,
Majd megforgatom
Etna tüzes aknájában őt, s e lángolóval,
E fénylő óriási tollal
Írom a szurok sötét égboltra:
„Ágnes, szeretlek én!”

(Szalki Bernáth Attila fordítása)

Budapesten egy magyar hölgy, egy bizonyos Gika – sajtóhírek szerint szintén Ágnes – lobbantotta olthatatlan lángra a heinel hevületet egy lengyel fiú szívében. Olyan mértékben, hogy *Jan* – így hívják a lovagot – két ház méretű nyilvános levélben kér megbocsátást, ígér hűséget és szerelmet, házat és házasságot, gyerekáldást és nyaralást. Azt nem írhatja, hogy elutasítás esetén falra mászik, illetve fellőgátja magát egy kötéltre, hiszen ipari alpinista, és a fentieket minden különösebb érzelem nélkül naponta megteszi. Leszögezi viszont, hogy hisz a csodákban, abban, hogy az ember igenis megváltozhat, és reméli, minderről Gikát is meg tudja győzni. A molinó üzenetében gyönyörködő hölgyek túlnyomó részét mindenesetre sikerült. Én is drukkolok Jannak és Gikának, kívánom, hogy béküljenek ki, legyenek sok gyerekük és töltsenek szép napokat Boszniában!

Öszintén remélem továbbá, hogy a romantikus óriásleveleket valódi érzelem szülte és nem valamely termék ügyes reklámkampányához tartoznak. Gika talán megbocsátja az átverést, de én soha! Egy ház és némi utazás ígérete persze enyhítene a felháborodásomon, de gyerekről egyelőre szó sem lehet!

FOTÓ: EUROPIRESS-PROTMEDIA-REDDOT, SMAGPICTURES.COM/GALOS SAMU MIHÁLY

Csak nyomtatásban megjelent köteteim

Istenkísértés	963 460 837 X	1
Nur ein Leben	963 229 372 X	2
Auch ich versuchte	978-06-2679 8	3
Die Welt	978 302 038 3	4
Gesichter der Verlietheit	978 963 302 051 7	5

A Magyar Elektronikus Könyvtárban megtalálható fordításaim (Ezek nyomtatott kötetben is léteznek.)

http://mek.oszk.hu/18500/18570	Leitwörter	6
http://mek.oszk.hu/18600/18658	Három romantikus	7
http://mek.oszk.hu/18500/18567	33 Gedichte	8
http://mek.oszk.hu/18500/18566	Abendlied	9
http://mek.oszk.hu/18600/18651	Napraforgók	10
http://mek.oszk.hu/18500/18569/	Vom Neujahr	12
http://mek.oszk.hu/18850/18556	Busch	14
http://mek.oszk.hu/18500/18571	Parallele	15
https://mek.oszk.hu/20600/20614 E-könyv is	A világ verseiben... 978-615-81313-9-1	16

(Csak a MEK-en olvasható anyagaim!)

http://mek.oszk.hu/19400/19444/	Nagyszülők és unokák	17
http://mek.oszk.hu/19400/19483	Kincseim	18
http://mek.oszk.hu/19500/19578	Élet és mulandóság	19
http://mek.oszk.hu/19500/19596	Karácsony(ok)	20
https://mek.oszk.hu/19600/19687	Madarak a német költészetben 21	
https://mek.oszk.hu/19800/19803	Szamár számárt szeret	22
https://mek.oszk.hu/19900/19943	Költő és költészet	23
http://mek.oszk.hu/20000/20015/	Goethe versek	24
https://mek.oszk.hu/20400/20482	Goethe szerelmes versei	25
E-könyv is!		

Szalki Bernáth Attila honlapja www.nemetversekmagyarul.hu

Fordításaim olvashatók még a Napvilág Íróklub és a Magyarul Bábelben internetes portálon is.

Szalki Bernáth Attila A VILÁG VERSEKBEN

A VILÁG VERSEKBEN

Válogatás négy évszázad német
költészetéből

Szalki Bernáth Attila
VERSFORDÍTÁSAI

ItK 4

Irodalomtörténeti Közlemények

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
IRODALMTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK FOLYÓIRATA 1973

A TARTALOMBÓL:

Szabó György: Módcék „politikai állváltása”

Mikó Krisztina: „Az értelem keresése”

Hervédy József: A versetértek modellezése

=

Vörösmarty Ádám: Erdélyi János és Az ember tragédiája

Székely-Mészáros Mihály: Látványvilág és szerepek
Az ember tragédiájában

Székely József: A Tragédia-fordítás útjairól

Szemle

Pándi Pál: Kritika: pordon (B. Mészáros Vilma)

Kiss Ferenc: Művek közelről (Szurán Lajos)

Trócsányi Zsolt: Tiszta Mihály (Vörösmarty)

Les humières en Hongrie, en Europe centrale et en Europe
orientale (Mátyás Edit)

=

Szabolcs Béla: (Sándor János)

Pala Dezső: (Károlyi Tibor)

Kutinay Gyula: (Varga Kálmán)

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

Antikvárium.hu

Irodalomtörténeti Közlemények 1973/4.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA IRODALOMTUDOMÁNYI
INTÉZETÉNEK FOLYÓIRATA – LXXVII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

SZERZŐ

Varga Imre Szabolcs Miklós Szabó Zoltán Varga Rózsa Gáldi László
Rába György Komlós Tibor

TARTALOM

Szabad György: Madách „politikai hitvallása”	357
Mikó Krisztina: „Az értelem keresése”	367
Horváth Iván: A versérzék modellezése	380
Kisebb közlemények	
Veres András: Erdélyi János és Az ember tragédiája	398
Szegedy-Maszácz Mihály. Létértelmezés és szerkezet Az ember tragédiájában	403
Bernáth Attila: Az ember tragédiája koncepciójának néhány kérdéséről	408
Szabó József: A Tragédia-fordítás úttörője	
Sczedá Mária: A Lantvirágok és a magyar biedermeier költészet	417
Ifj. Horánszky Nándor: Adalékok a Madách síremlék történetéhez	423
Adattár	
Korzenszky Miklós Richárd: Kassai István 1629-i énekgyűjteménye	426
Jankovics József: Bethlen Miklós bécsi leveleiből	439
Kókay György: Kazinczy Ferenc ismeretlen tanügyi vonatkozású levelezése	444
Scheiber Sándor: Eötvös József levele Lévy Józsefhez	454
Szörényi László: Arany János levele Tóth Lőrinczhez	455
Varsányi Péter: Egy Móríc Zsigmond-levél	455
Pergel Ferenc: Az irodalmi ponyva ellen, a Ponyvalektorátus létrehozása 1942-ben	456
Szemle	
Pándi Pál: Kritikus ponton (B. Mészáros Vilma)	463
Kiss Ferenc: Művek közléről (Szuromi Lajos)	466
Trócsányi Zsolt: Teleki Mihály (Erdély és a kuruc mozgalom 1690-ig) (Varga Imre)	469
Les Límieres en Hongrie, en Europe centrale et en Europe orientale (Mályusz Császár Edit)	471
Vitályos László – Orosz László: Ady-bibliográfia (Péter László)	474
Studia Litteraria (Tomus IX.) (Lőrinczy Huba)	480

Hol „domborodjék”?

Pesti Hírlap, 1991.07.01

Ha az ember a hatodik ikszet tapossa, gyűjthetett már jócskán tapasztalatokat attól, hogy az igazság nem ritkán(?) a hatalmon lévők igazsága. Kosáry Domokos – akit ember és történész mivoltában egyaránt tisztelek – életkoránál és egyebeknél fogva nálam ezt sokkalta jobban tudja.

Megértem, hogy a Magyar tudományos Akadémia nem hajlandó az MDF által szorgalmazott, úgynevezett Fehér Könyv összeállításában részt venni. Érthetetlen számomra viszont az az álláspontja, amit a Morvai Ferenc által Szibériában kiásott és később az USA-ba menekített csontvázval kapcsolatban elfoglal. Már az tudniillik, hogy nem járul hozzá a költő szüleinek (újbolí) exhumálásához, melynek nyomán lehetővé válna – a csontleletek tudományos összehasonlítása alapján – a szibériai Petőfi-legenda egyértelmű és végleges lezárása.

Tudnia kell a tisztelt tudós testületnek, hogy a közvélemény egy – ki tudja pontosan hányad? – részében azt az érzést kelti ez az álláspont, mintha az MTA tartana, félne ettől a vizsgálattól. De félnie ugyan miért kellene? Félnie kellene netán az (új) igazságtól, amely a magyar nép nagy költőbálvány hazafiát – úgymond – deheroizálná?

Talán érdemes lenne – megelőlegezve ezt – elgondolkodni azon, voltaképpen mit változtathatna ez a fejlemény ki-ki Petőfi-képén. Mindenesetre az enyémen semmit! Megvallom persze, elfogult vagyok a költő iránt: közös alföldiségünk, kiskunsági származásunk és szülőfalum – Szalkszentmárton – okán. Engem nem rendítene meg, ha tudományosan bizonyítottá válna, hogy a Barguzinban kiásott csontváz Petőfi földi maradványa. Nem örülnék ennek, nem szomorítana el, egyszerűen tudomásul venném, hogy az életnél nincs jobb drámaíró.

Mit tud(t)unk meg eddig a költőnek a segesvári mezőn való szerepléséről? Idézek a Magyar Irodalmi Lexikonból: „Július derekán a hadi helyzet következtében már távozni készül Mezőberényből, amikor Bem küldöttei elérik s átadják neki Bem hívó üzenetét. Az ő seregéhez csatlakozva fegyvertelenül, polgári ruhában, szemlélő gyanánt részt vesz július 31-én a Segesvár melletti fehéregyházi csatában, s délután 5-6 óra között a menekülés során eltűnik. A legvalószínűbb föltevés szerint az üldöző ulánusok szúrták le, Fehéregyháza és Héjjasfalva között, az ún. ispánkút közelében.”

Mi tehát az eddig feltárt tény? Petőfi a szétszórt magyar sereg egyik tagjaként – bajtársaihoz hasonlóan – a túlerőben lévő ellenség elől menekült, ha úgy tetszik – futott. Megsebesült, nem sebesült meg? Mindenesetre (ha később Szibériába került volna) ott, Segesvárnál nem halt meg, mint ezt eddig véltük. S kérdeném, hogy ekkor ez lenne baj? Ugyan mit tett a szabadságharc leverése után Arany, Jókai, Vörösmarty? ... és sorolhatnám a kortárs írókat, politikusokat Kossuthon át. A többiek elrejtőzését, bujkálását, emigrációját természetes megértéssel szemlélte és nyugtázta az nemzet, az irodalomtörténet, a história.

Petőfi bűne viszont ez esetben az lenne, hogy nem esett el Segesvároton? A „futást”, amiről eddig nem tudtunk, csak a „hósi” halál fogadtathatná el, a szándéktalan vagy tudatosan életben maradás nem? Van-e arra adat, hogy árulóvá lett volna Petőfi, vagy megtagadta volna elveit?

Ennyit a hazafiról. Petőfi költészetének értékén pedig változtatna bármit is? Ennek súlyát – ha jól tudom – nem a költő ilyen vagy olyan életvitele, hanem az esztétikai értékítélet adja meg. Éppen ezért, ha szabad egyszerű, szalki születésű magyar szakos tanárként javasolnom a tisztelt tudós testületnek, engedjék mindenki számára véglegesen és megnyugtatóan lezárni a szibériai Petőfi-legendát. Még akkor is, ha szent meggyőződésük szerint kizárt, eddig semmivel nem bizonyított dolog, hogy Petőfi Szibériába kerülhetett. Ám ha mégis úgy történt volna, akkor pedig teljesedjék be a költőnek Az Alföld című versében írt egyértelmű végrendelezése, óhaja: „Szép vagy Alföld, legalább nekem szép! / Itt ringatták bölcsöm, itt születtem. / Itt boruljon rám a szemfödél, itt / Domborodjék a sír is fölöttem.”

Bernáth Attila

1992. április 13.

Új Magyarország. Bernáth Attila: A tudomány mai állása szerint. A cikk rendkívül intelligensen mérlegeli az Új Magyarország szerkesztőségéhez beérkezett a Petőfi szibériai teóriája mellett állást fogláló emberek véleményét. Cikkét így zárja a szerző: „...Ki hogy fog a tükörbe nézni akkor, ha egyszer netán az igazolódna be tudományos hitelességgel, hogy a Barguzinban feltárt csontváz mégiscsak Petőfié?!...”

1992. április 15–28.

Európai Idő. 15–16. szám. Sepsiszentgyörgy. Nyíry Ágnes: Petőfi mégis Szibériában halt meg. 1. rész. Előzmények. Az öt részből álló sorozat első része.

1992. április 16.

Petőfi Népe. Borzák Tibor: Az amerikai kapcsolat. Miután Kosáry Domokos nem óhajtott nyilatkozni a Petőfi Népének a Petőfi-ügyről, így dr. Kelényi Gábor, a Pécsi Orvostudományi Egyetem rektora

A tudomány mai állása szerint...

Az Új Magyarország 1991. december 27-i számában *Nyílt levél Petőfi-ügyben* címmel aláírások gyűjtésére és azok beküldésére buzdító felhívást közölt. Erre a – Petőfiértjeligéjű felhívásra a lap szerkesztőségébe 47 – mondd és írd – negyvenhét aláírás érkezett... Vagyis itt bizony nem egy aláírás hiányzik „a negyvennyolcból”...

Há több száz vagy több ezer olyan tartalmú levél érkezett volna, hogy ők a Segesváron elesett Petőfit szeretik – nyugodt lennék. De így, nagyon tartok tőle, hogy nem(csak) a felmelegített szibériai Petőfi-legendával van baj, nagy baj...

Miért támadt ismét „Petőfi-viszketegségem”? – kérdezhetik. Nem tehetek róla, Szalkszentmártonon születtem, ott, ahol a költő – Pest után a legtöbb – 112 versét írta. Ezért, s mivel természetem is hasonló a költőéhez, számomra a Petőfi-ügy: szívügy, s nem viszketeg-

ség. Nem bizonyítja semmi tudományos hitelességgel – mondják most egyesek –, hogy Petőfi Szibériába került volna. Mintha még soha nem hallottunk volna ilyen kitélt: a tudomány jelenlegi állása szerint.

Illyés Gyula Petőfi sikertelen kiskunsági képviselőjelölti fellépésével kapcsolatban ezt írta: „Né merüljünk el a csúnya história részleteibe. Értjük be azzal: ha egykor az emberiségnek lesz erkölcsi ereje, hogy az ősök vitézi tetteinek színhelye után okulásul a gyalázat helyén is emlékművet emel, az országban az egyik legmagasabb oszlop Szabadszállásnak jut.”

Vajon ha megérte volna *Illyés Gyula* a barguzini lelet feltárását, és az eleve elutasítók ehhez való viszonyulását, e tettükre ugyan milyen szavakat találna?!

Es mindent összegezve: ki, hogy fog a tükörbe nézni akkor, ha egyszer netán az igazolódna be tudományos hitelességgel, hogy a Barguzinban feltárt csontváz mégis csak Petőfié?!

Bernáth Attila

szalkszentmártoni születésű
magyar tanár

Ünnepfeltő ünnepvárás

Mostanában a rendszerváltozás történelmi eseményei zajlanak, s bár szerencsére békésen, azért a tabuk, a szobrok döntögetésének időszaka is ez. S olykor aggodások is feltolulnak bennem, nem döntenek-e le esetleg átgondolatlanul olyasmit is a tagadásözön közben, amiért kár lenne, ami szerintem — nemcsak magyar, hanem egyetemes, ennél fogva — örök érték. Mire gondolhatok?

Ha jól tudom, 1956-ban *Balatonszárszón* a forradalmi események idején valakik ledöntötték *József Attila* szobrát. Kövessenek meg akár érte, de én ezt itt és most is barbárságnak minősítem. Mert *József Attila* költészetét — mint ezt előbb már megvallottam — nemcsak a magyarság, hanem az egész emberiség egyetemes kulturális értékének érzem, s az ő szobrának múltbeli, né tán jövőbeni ledöntését elfogadhatatlannak tartom. Remélem, ezzel a felfogással nem állok egyedül!

Valahonnan — rádióból, tévéből vagy szakmai továbbképzésről? — szüremlett hozzám a kérdés: *Hogyan fogom én — mondta valaki — ezek után József Attilát tanítani?* Uramisten!!! Hogy lehet egy tanár, feltehetően irodalom szakos tanár, *József Attila* költészetének, s egyáltalán a „költészetnek” ilyen — nem talállok rá jobb szót — felületes ismerője? Nyomatékosan hangsúlyozom: *költészetének, mert a költő esetében ezt kell vizsgálni, s legfőképpen élvezni: az alkotásokat, a verseket.*

A hatvanas évek elején történt meg velem. A csöppnyi üzemi szakszervezeti könyvtár kezelőjeként a folyosón elhaladó *Kazay Kálmántól* — aki a vállalatnál segéd munkásként dolgozott, egyébként művelt, több nyelven beszélő ember — megkérdeztem: ismeri-e *József Attila* költészetét? „*Nem!*” — volt a válasz. Kezébe nyomtam a *József Attila*-kötetet, s kértem, olvassa el a *Hazám* című verset. És ez a volt földbirtokos, elolvassa a verset, így szólt: „*Döbbenetes korpék!*” Négyszemközt voltunk, s egyébként sem találhatott okot arra, hogy velem ne legyen őszinte. Hát tisztelt mai és mindenkori honfitársaim: nem ez volna tán a költő, a művész „dolga”, *hogy a világnak önmagá, osztálya, népe létéről művészileg „döbbenetes korpék”-et adjon?*

Lehet, persze, hogy József Attila, a költő és gondolkodó egyben-másban tévedhetett. De a jövőből is megérezhetett valamit, amikor *Párizsból* keltezett levelében ezt is leírta: „*A bolsevizmus pedig egészen más fajta szabadságot ígér, mint amit eddig ismertünk.*” Hogy milyen szabadságot valósított meg a bolsevizmus, azt, akik velem együtt átélték — tudják.

Szerencsére még gondolati csírájával sem találkoztam eddig annak, hogy döntsük csak le a József Attila-szobrokat is. Annál többször olvashattam a tőle idézett sorokat napjaink politikailag gyökeresen átalakuló időszakában is. Bizton vélhetem tehát: az ő költői életműve időtálló érték. Ezért születésnapja maradjon ezután is hazánkban a költészet napja!

Mert nagy elődeivel — *Petőfivel, Adyval* — együtt jól érezte meg ő is önmaga jelentőségét:

„*En egész népemet fogom / nem középiskolás fokon / taní-tani.*”

Bernáth Attila

Vergänglichkeit
Charlotte von Ahlefeld
(1777 – 1849)

Mulandóság

Hogy elhunysz – legbiztosabb az éltedben!
Belásd, szerelem sem örökké él.
Idő birodalmában hadd lebegjen,
Mit illatként elfúj tavaszi szél.

Magát tartja szívedben emlékképpel,
Köszönd, mit örömnék ad a világ,
Ha zárult is nagy keserűséggel,
Az arcodon villant a boldogság.

Te éltél, s tudod, csak szerelem éltet!
Csak ő szövi körénk mesés álmunk,
Talán nevezhetjük így is a létet:
Öröm szentélye – mire hön vágyunk.

Ne ródd fel sorsnak, a sötét erőnek,
Hogy életed napját megvonja most,
Hisz ők se szöhetik pályánk öröknek,
Örülj, ha sors egyszer rád ragyogott.

Winter
A. Chamisso
(1781 – 1838)

Tél

Ifjú napjaimba
Merszem egyre nőtt.
Fényes napsugárban
Voltam jó s erős.
Életkedv, szerelem,
Csillag, kedv, virág!
Mély, nagy gerjedelem!
Keblem tölti vágy!
Mindez szertefoszlik,
Álom volt csupán,
Tél, fagy megérkezik,
Ősz haj, halovány.
Testem, lelkem vén lett,
Gyenge, vak, ki fél.
Ködként száll az élet,
Ha fúj téli szél!

Szalki Bernáth Attila fordításai

